



EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN  
JÄRJESTÖVERKOSTO

28.8.2020

Diaarinumero: VN/15141/2020-STM-1

## Lausunto Turvallisuutta kaiken ikää – Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelmasta vuosille 2021–2030

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto kiittää mahdollisuudesta esittää lausuntonsa Turvallisuutta kaiken ikää – Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelmasta vuosille 2021–2030.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto pitää tärkeänä ja positiivisena sitä, että tavoiteohjelmassa nostetaan esiin päihteiden käytön vahva yhteys tapaturmiin. On tärkeää, että päihteiden käytön yhteyteen tapaturmien ehkäisyssä kiinnitetään yhä huomiota ja nähdään ehkäisevän päihdetyön merkitys osana turvallisuuskulttuurin parantamista. Järjestöverkosto haluaa omalta osaltaan olla mukana toteuttamassa tavoitetta, jossa vakavien ja kuolemaan johtavien koti- ja vapaa-ajan tapaturmien määrä vähenee 25 prosentilla vuoteen 2030 mennessä vuoden 2020 tasosta.

Järjestöverkosto pitää tärkeänä myös sitä, että tavoiteohjelmassa päihteiden käyttöön, mukaan lukien lääkkeiden päihdekäyttö, liittyvien tapaturmien ehkäisy on nostettu tapaturmien ehkäisyn kannalta omaksi, keskeiseksi toimintakokonaisuudekseen. Järjestöverkosto pitää positiivisena myös sitä, että Pakka-toimintamalli on nostettu esiin lasten ja nuorten päihdehaittojen vähentämisen keinona.

Sosiaali- ja terveysalan järjestöt, järjestöjen toiminta ja järjestöillä oleva tieto sekä asiakasryhmien tuntemus ja tämän osaamisen hyödyntäminen on huomioitu tavoiteohjelmassa hyvin. Järjestöjen tärkeä rooli tapaturmien ehkäisyssä on huomioitu ja ehkäisevä päihdetyö nähdään tavoiteohjelmassa osana eri tapaturmien ehkäisytyötä. EHYT ry koordinoi osana Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman toteuttamista Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkostoa, johon kuuluu 56 valtakunnallista järjestöä.

## Ehdotukset ja huomiot lausuntoa koskien

### 3. Toimintakokonaisuudet

Turvallisuuskulttuuria parannetaan ja turvallisuustyötä vahvistetaan  
Alueellista ja paikallista ehkäisytyötä vahvistetaan

Turvallisuuden edistäminen tulisi lisätä kuntien hyvinvointikertomuksiin, kuten lausunnossa on mainittu. Ehkäisevän päihdetyön sisältöjen tulisi myös kuulua hyvinvointikertomuksiin, joten turvallisuusosuudet sopisivat luontevasti niiden rinnalle.

Päihteiden ja lääkkeiden käytön aiheuttamia tapaturmia ehkäistään sekä mielenterveyttä edistetään

Tekstiin tulisi lisätä vertailutietoa huumekuolemista. Huumemyrkytyskuolemat ovat kasvussa ja niiden määrä ylittää Suomessa selvästi Euroopan keskiarvon. Pohjoismaisessa vertailussa Suomi sijoittuu keskivaiheille. (THL)

## 4. Toimenpiteet

### 4.1. Kaatumis- ja putoamistapaturmat

#### Toimenpide 13

Sote-palveluissa ei tulisi tapaturmien vähentämiseksi ainoastaan keskittyä riippuvuuksien puheeksiottoon. Päihteiden käyttö aiheuttaa tapaturmia, vaikka riippuvuutta ei olisikaan. Puheeksiottoa on hyvä tehdä jo silloin, kun on epäily riskikäytöstä tai kun kartoitetaan kokonaiskuvaa.

#### Toimenpide 20

Toimintojen listaan toivotaan lisättävän lastensuojelupalvelut, varsinkin sijaishuollossa olevien lasten ja nuorten turvallisuuskasvatus. Lastensuojelupalveluita tarvitsevat lapset- ja nuoret ovat päihteiden kannalta erityistä riskiryhmää.

#### Toimenpide 24

THL on yhdessä Aluehallinnon kanssa selvittänyt kunnissa tehtävää ehkäisevää päihdetyötä osana ohjelman arviota keväällä 2020. Uusimmat luvut aikuisiin kohdentuvasta työstä saa THL:ltä.

#### Toimenpide 27

Kannatettavaa on haittoja vähentävien toimien, kuten käyttöhuoneiden kokeilun mahdollistaminen. Käyttöhuoneiden käyttöönoton on huomattu kansainvälisissä kokeiluissa vähentävän huumeiden yliannostuksia sekä tartuntatauteja ja infektioita.

### 4.2. Myrkytykset

Tavoite: läkkäiden henkilöiden alkoholinkäyttöön ja lääkitykseen kiinnitetään lisääntyvää huomiota.

Tavoitetta voisi täydentää ja tarkentaa lisäämällä: Vahvistetaan ja lisätään sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten sekä kohtaavaa työtä tekevien ammattilaisten osaamista eri puheeksioton keinoista sekä ennaltaehkäisevän työn menetelmistä.

### 4.3. Tieliikenneonnettomuudet

#### Taulukko 7: lapset ja nuoret

Lasten ja nuorten tieliikenneonnettomuuksien ehkäisyä koskevissa tavoitteissa ja toimenpiteissä ei ole mainintaa päihdekasvatuksesta, eikä tavoitteeksi ole asetettu liikenteen päihteettömyyttä myös nuorten osalta. Tavoitteeseen 3 tulisi lisätä maininta nuorten päihteettömyyden tukemisesta liikenteessä.

#### Taulukko 9: läkkäät

lökkäiden tieliikenneonnettomuuksien ehkäisyä koskevissa tavoitteissa ei ole mainintaa liikenteen päihteettömyydestä. Ehdotamme, että myös iäkkäiden osalta tavoitteeksi asetetaan, että rattijuopumus- ja huumaantuneena ajamisen tapausten määrä saadaan kääntymään laskuun, kuten työikäisten kohdalla.

#### 4.5. Omaiset ja läheiset turvallisuuden edistäjinä

On erittäin tärkeää ja kiitettävää, että omaiset on nostettu vahvasti esille tavoiteohjelmassa. Omaishoitoon liittyvissä tavoitteissa puhutaan varsin yleisellä tasolla turvallisuudesta ja turvallisuuden edistämisestä ja konkreettisia toimenpiteitä on vähän.

##### Toimenpide 78

Ehdotamme lisättäväksi tiedon lisäämisen omaishoitoon sopivasta materiaalista päihteisiin ja tapaturmariskeihin liittyen sekä päihteiden käytön tunnistamisesta ja puheeksiottamisesta.

##### Toimenpide 80

Ehdotamme lisättäväksi maininnan siitä, että ammattilaisten osaamista tulisi vahvistaa päihteiden käytön puheeksiottamisessa, varhaisessa tunnistamisessa ja tuen antaminen myös ikäihmisten omaisten kanssa asioidessa.

Lisätiedot:

Annika Eloranta  
Yksikön päällikkö  
EPT-verkosto/EHYT ry

[etunimi.sukunimi@ehyt.fi](mailto:etunimi.sukunimi@ehyt.fi)

050 411 0357

[www.ept-verkosto.fi](http://www.ept-verkosto.fi)

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto edistää yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointia ja ehkäisevän päihdetyön edellytyksiä. Ehkäisevän päihdetyön verkosto yhdistää 56 järjestöä, jotka haluavat ehkäistä ja vähentää päihdehaittoja. Verkostoa koordinoi EHYT ry.